

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Vincentii Lirinensis Galli, Pro Catholicae Fidei Veritate et
antiquitate, aduersus prophanas omnium hæreseon
nouationes Libellus**

Vincentius <Lerinensis>

Venetijs, 1549

De theologia scholastica 32

urn:nbn:de:hbz:466:1-36089

DE TERMI. SCHOL. PARIEN.
mum ex ipsis ecclesie Hierarchie & alijs eiusdem aucto-
ris libris. Deinde clarorum uirorum testimonio idem com-
probatur. Postremo septima generali synodo id fit diluci-
dus, in qua magnus Dionysius appellatur is, qui libri scri-
psit ecclesiasticæ Hierarchie.

Titulus 32. De Theologia scholastica.
Propositio Erasmi prima in epistola præpo-
sita Paraphrasi Epistolæ
ad Ephesios.

Iam ars esse coepit Theologia potius quàm sapientia,
theatrica uerius quàm ad ueram pietatem accommo-
da. Hanc præter ambitionem & auaritiã uitiarunt &
aliæ pestes, adulatio, contentio & superstitio: quibus rebus
tandem eò uentum est, ut Christus ille purus propemodum
esset obrutus humanis cogitationibus lymphidissimi quon-
dam euangelicæ doctrinæ fontes, Philistæorum serobe op-
pleti: diuinæ scripturæ regula nunc huc, nunc illuc detorta
nostris seruiat affectibus potius, quàm gloriæ Christi. Qui-
dam pia certe mente conati sunt orbem ad pristinam stu-
diorum simplicitatem reuocare, atque à lacunis iam serè
turbidis ad uiuas illas ac purissimas scatebras reducere.
Eam ad rem conciliandam linguarum & bonarum (ut uo-
cant) literarum cognitio uisa est in primis conducere, qua-
rum neglectu uidemur huc prolapsi.

Censura.

Hæc propositio tres habet partes, quarum prima in-
nuens Theologiam scholasticam esse artem potius huma-
na tractantem quàm diuina, ac spectaculis mundanis ma-
gis accommodam quàm pietati, perperam, ut aliæ multe,
ab hoc scriptore in odium illius asseritur. Nam quamuis ab

humanis disciplinis opem nonnunquam suscipiat, non sic ta-
 men, quin earum subsidium in Theologica ueritatis per-
 scrutationem conuertat. Quod si aliqui plus æquo in pere-
 grinis disciplinis immorentur, non cōtinuo illorum uitium
 Theologiæ uenit adscribendum, quandoquidem sunt pluri-
 mi per celebres doctores, qui suis luculentis doctrinis to-
 tiam terrarum orbem illuminarunt, quibus si imbutus fuisset
 hic scriptor, uarios eosq; pudendos errores, quos suis li-
 bris immiscuit, facile euitasset. Præterea si coram multis tra-
 ctari soleant Theologica disputationes, non protinus thea-
 trica dicenda est Theologia, quàm conducibile est publice
 huiusmodi tractare, quo pluribus consulat, ueritates Theo-
 logicas manifestando ac defendendo, & oppositos errores
 eliminando. Secunda pars incipiens ibi: Hanc præter am-
 bitionem, &c. innuens doctores scholasticos in suis exposi-
 tionibus uitasse scripturam eanq; repugnantem non ad ue-
 ritatem, sed ad humanos affectus pro sua libidine detorsisse,
 ueritatis expers est, nec obscure improbam indicat pro-
 cacitatem enunciantis. Non enim aliam solent probati scho-
 lastici doctores scripturarum intelligentiam sectari ab ea,
 quam tenent & hactenus tenuerunt orthodoxi interpre-
 tes, quamuis in aliquibus, quæ sunt præter fidem, aut non
 de necessitate explicite credenda, diuersa interdum sentiant.
 Tertia pars incipiens ibi: Quidam pia certe mente, &c.
 duo innuit. Vnum, quòd Theologia scholastica studiorum
 simplicitatem sustulit, quod manifeste falsum esse constat,
 cum illa circa fidem & mores uersetur, in quorum recta
 cognitione potissimum consistit simplicitas studiorum. Al-
 terum est, quòd huiusmodi simplicitas studiorum per lin-
 guarum et politiorum literarum peritiam reuocetur, quod

DETERMI. SCHOL. PARIEN.

non omnino est concedendum. Nam quamuis aliqua ex parte hæc ad illam conducunt, non tamen usque adeo, ut Theologia scholastica, quæ præcipue sensus attendit, non uerborum proprietates, quas ex Grammatica præsupponit.

Propositio secunda in præfatione in Hilari-
rium cum sequentibus.

Novam in rebus diuinis, qui nihil aliud sunt quam homines, rationem commenti sunt, quæ quidem plus questionum & atrociores tumultus excitauit orbi, quam olim Arianorum temeritas.

Censura.

Cum paucis & ueluti compendio quodam catholicas ueritates scholastica Theologia fideliter decernat, sicq; suos instituat ut non facile in errores prolabantur; hac propositione erronee & temerarie doctrinæ scholasticæ detrahit hic scriptor, ab eius studio, quantum in ipso est, peruen- se retrahens, quod utile & necessarium esse sacra Concilia ostendunt: quæ generalia studia & deputata illis gymnasia pro huiusmodi exercitatione Theologiæ comprobauerunt, atque multis priuilegijs ac immunitatibus donauerunt.

Propositio eiusdem tertia in eadem in
Hilari- præfatione.

Nobis qua fronte ueniam poscemus, qui de rebus longe semotissimis à nostra natura tot curiosas, ne dicam impias, mouemus quæstiones, tam multa definimus, quæ citra salutis dispendium uel ignorari poterant, uel in ambiguo relinqui. An non habiturus consortium cum patre & filio & spiritu sancto, qui nesciat ad philosophiæ rationem ex- pedire, quid discernat patrem à filio, quid ab utroque spiritum sanctum, quid intersit inter filij natiuitatem à patre & spiritus

Spiritus processionem?

Quarta eiusdem propositio ibidem.

Non damnaberis, si nescias utrum spiritus à patre & fi-
lio proficiscentis unicum sit principium, an duo.

Censura.

Quamuis certum sit simplices absque profunda ho-
rum mysteriorum intelligentia saluos esse posse, hæ tamen
propositiones, quibus, ut ex præcedentibus liquet, author
innuit superuacaneum esse ac inutile doctorum studium &
indagnem per quæ Deo iuuante & cooperante talia diui-
na mysteria aperiunt & explicant, in iniuriam asseruntur
sanctorum doctorum, Augustini, Hilarij, Hieronymi, Am-
brofii, Basilij, Nazianzeni, Chrysostomi, & aliorum, quos
non frustra laborasse exploratum est eiusmodi argumenta
tractando. Sunt insuper suprascriptæ propositiones sacris
concilijs generalibus contumeliose, quæ tales materias de
trinitate & consubstantialitate personarum diuinarum ex
scripturis ob incidetes calumnias hæreticorum, crebro de-
ciderunt & definiuerunt, aut potius declarauerunt, quam-
uis ante tales definitiones aut declarationes ecclesia de il-
lis non dubitauerit.

Quinta eiusdẽ ppositio in eadẽ præfatione in Hilariũ.

Ea quæ nos scrutamur, quæ definimus, nec sacris lite-
ris prodita sunt, ut si comprehendi non possint, certe credi
debeant, nec ullis rationibus probari, nec cogitatione con-
cipi, nec similitudinibus adhibitis adumbrari, ut sunt, pos-
sunt. In quibus uestigandis cum à clarissimis ingenijs sum-
ma ui diu desudatum fuerit, hic demum est extremus profe-
ctus, ut intelligant se nihil scire, & adeo ad uite pietatem
nihil faciunt, ut nusquam magis habeat locum illud Pauli:

E

DE TERMI. SCHOL. PARIEN.

Scientia inflat, charitas ædificat. Censura.

Quæ scrutantur, quæq; definiunt catholici doctores et sacra Concilia de beatissima trinitate & diuinis personis credenda, constat in sacris scripturis contineri, nec abs rationes, suasiones, similitudines atque manuuctiones ab illis adduci ad tanta mysteria utcunque intelligenda. Nec is utique labor inutilis est ac infructuosus, sed maxime ad pietatem conducit christianæ religionis, quæ non scientia, quæ inflat, ut temerarie scriptor iste asserit, sed charitas, quæ ædificat, promeretur.

Propositio sexta in præfatione in Hilarij opera.

Sanctissimus uir Hilarius haudquaquam erat ignarus, quàm periculi plenum sit, quàm parum religiosum de rebus ineffabilibus loqui, incomprehensibilia scrutari, de longe semotis à captu nostro pronunciare.

Censura.

Norat beatus Hilarius nullum esse periculum, de diuinis pronunciare conformiter ad ea, quæ in sanctis scripturis habentur, aut quæ in sacris Concilijs sunt decisa & definita: alioqui non pro illis tuendis exulasset ipse, neque ad ea explananda insignes libros edidisset.

Septima ppositio in eadē præfatione in Hilarium.

Summa religionis nostræ est pax et unanimitas. Ea uix constare poterit, nisi de paucissimis definiamus & in multis liberum relinquamus cuiq; suum iudicium.

Censura.

Religioni Christianæ non parum conducere pacem & unanimitatem, exploratum est, dum tamen ea pax & unanimitas pia sit & recta. Si autem impia sit & à ueritate catholica aliena, quemadmodum solet esse in hereticis, nul

lo modo confert, imò plurimum obest Christianæ pietati. Ut autem dissoluatur huiusmodi impiorum consensus, & pia ac recta in ecclesia concordia statuatur, opus est catholica dogmata per eos, qui auctoritatem habent in republica Christiana, sæpius explicentur. Hac enim ratione schismata tolluntur, & scandala pusillantesq; hæreses eliduntur, & peruersæ doctrinæ, moresq; fidelium componuntur, & fides ipsa in cordibus Christianorum radicatur. Sic olim persequentibus ecclesiam hæreticis cum suæ execrandæ coniurationis complicibus congregata sunt generalia Concilia, ubi reiectis & damnatis impijs, pacem et concordiam ecclesia recepit. Ut autem id fieret, crebro oportuit aduersus impietates atq; calumnias hæreticorum ecclesiam non de paucissimis, sed de multis definire aut declarare, quæ tenenda, quæ ue reijcienda forent, neq; sup his quæ ad pietatem spectant, librum relinquere cuiq; suum iudiciũ: alioqui nulla posset inter fideles in his quæ fidei sunt, unanimitas & concordia seruari. Proinde hæc propositio temerarie ac ignoranter asserta, dissoluendæ unitati fidelium viã seditiose aperit, nec nõ et disseminãdis pniciosis erroribus.

Octaua ppositio in eadem præfatione in Hilariũ.

Hoc eruditionis est Theologicæ, nihil ultra quàm sacris literis proditum definire: uerum id quod proditum est, bona fide dispensare.

Censura.

Non est eruditionis Theologicæ, nihil de ijs, quæ ad fidem spectant, definire, quã quod in sacris literis formaliter & expresse habetur, aut quod ex illo clare deducitur: sed impietatis Vuicelicæ aut Lutheranae, quandoquidem authoribus Dionysio, Basilio, Augustino, & alijs multis catholicis doctoribus, nõ minus credenda sunt, quæ à Chri

DE TERMI. SCHOL. PARIEN.
sto ex apostolorum traditione habemus de sacramentis &
nonnullis alijs, quã quæ in scripturis sanctis exprimuntur.
Nec solis literatorum monumentis iubet. Apostolus fidem
adhæberi, sed et tradiõibus nudo sermone explicatis. Qua
re præscripta propositio est falsa, impia, et Vuiclesicæ atq;
Lutheranæ perfidiæ consentanea.

Nona ppositio in eadẽ præfatione in Hilarium.

Multa problemata nunc reijciuntur ad synodum, multo
magis conueniebat quæstiones huiusmodi in aliud reijcere
tempus, cum sublato speculo et ænigmate uidebimus deum
in facie.

Censura.

Nequaquam à fidelibus censenda sunt problemata, quæ
in generalibus Concilijs ecclesia determinat super his, quæ
ad pietatem spectant. A spiritu sancto enim directa de illis
tantum ibi decernit, quæ ab omnibus christianis inconcussa
& inuolabiliter sunt tenenda. Propter quod hæc propositio
temerarie et arroganter asseritur, quasi nesciat discerne
re ecclesia, quæ sint aut non sint problemata, quæ sint aut
non sint definienda.

Decima ppositio in sepe dicta præfatiõ e in Hilariũ.

Pudet Rabinos alicubi nihil habere quod respondeant.

Censura.

Doctores scholasticos magno dolore & pudore affici
certum est his tpius, dum uident impios hoies sacra eccle
siæ Concilia, etiam generalia perfricta fronte continere, pa
riter & sanctos doctores, sanctas quoq; scripturas pro sua
libidine ad hæreticũ sensum passim detorque, cũ tñ scho
lasticis doctoribus, quos hic scriptor per contumeliam Ra
binos appellat, minime desit, quod aduersus perfidam Lu
theri doctrinam rñdeant. Eam siquidem manifestis argu

mentis & his solidissimis, & quæ uere dissolui nequeant, delirare clare ostendunt. Quapropter cum eis uix audent Lutherani congregari aut pedem propius figere. Verentur enim, ne si propius manus conferere contingat, dum non hñt quod rationabiliter rñdere queant, cōfundantur & sua orbi inscientia ac ignorantia propaletur. Hinc futiles sanè & eneruos libros edere solent, multis quidem hæresibus atq; blasphemijs conspersos, uerum nullis rōnibus, nullis documentis, nullis scripturis, nisi perperam detortis, suffultos: id quod facile percipiunt, qui illos non sine iudicio legunt. Non. n. rōne illos ualere, sed impudenti procacitate ac infami peruicacia sese ostentare deprehēduntur. Nam morem patrum suorum hærestarcarum imitati, quando ab ecclesia catholica (extra quam indubie non est salus) ueluti pessimi transfuge turpiter desciuere, ueritati nesciunt acquiescere, sed tanquam qui furijs agitantur, tota malignitatis suæ uis in catholicam pietatem debacchantur.

Conclusio huius operis.

Hæc itaq; sunt, quæ super propositis Erasmi assertionibus decernenda diiudicamus, quæ ideo pluribus expressimus, ut plenius cognoscant oēs, quæ absurda sint & stulta, quæ olim hæretici, Arriani, Aertiani, Vualdenses, Begardi, Turrelupini, Vuiclefistæ, atq; his tēpibus Lutherani, cōtra ecclesie definitiōes atq; instituta ausu sacrilego asserere nō erubuerunt: illosq; atq; pestilentes eorum errores prorsus reiiciant, & soli adhæreant ecclesie catholice, quæ in fide et moribus errare non pōt: in his. n. semper à spiritu sancto dirigitur. Propter quod scribit apostolus ecclesiam colūnam esse & firmamentum ueritatis. Hinc profectò constat, eos qui illi reluctantur, turpiter à ueritate aberrare, quod legentibus

DETERMI. SCHOL. PARIEN.
do hæc uel rudes & imperiti facile precipient. Rõnes. n. ad-
ducuntur ac diuinorũ uoluminum citantur testimonia, quæ
manifesta reddere ualeant nec inefficacia, quæ decernuntur.
Vnde cõfunditur eorũ impietas, qui usque adeo gratia erra-
ta purioris christianismi uel syncerioris doctrinæ prætextu
innouare moliuntur. Huc et accedit, qd' succurrendum fuit
illorũ imbecillitati, qui uera esse credunt, quæ splendore il-
lustrantur orationis: contra uero falsa, quæ rudi & incom-
pto sermone scribuntur, minime attendentes inter hæc et il-
la non minus esse discrimen, quã inter uasa et ea, quæ in illis
continentur, qd' sæpe maximum est. Nam nõnunquã aurea
uasa, quibus similes sunt ornati sermones, mortifera cõtinent
uenena, ubi testes, quibus cõparantur inornati, salubrem cõ-
tinere liquorem, perspicuum est. Cõsulendum item fuit ijs,
qui Græcas nosse & Hebraicas literas, pfectam putat esse
& cõsummata Theologiã, cum tñ qui eas norunt, si non
alioqui in Theologia disciplina fuerint instituti, Grammatici
cõsentiendi sint, non Theologi: quẽadmodũ et qui Latinas pro-
fitentur, nõ ulterius progressi. Vt igitur oĩum horum ratio
haberetur, ac illis dilucidius ueritas monstraretur & effica-
cius, operæpretium fuit prolixiori tractatu rem hæc deducere.
Sic. n. plerunq; ueri aperiuntur sensus scripturã, hæc
sum fontes desiccantur & tecne atque calumnie deteguntur
hæreticorũ. Hac etiam ratione pericula deuitantur, quæ
ex suspectis libris proueniunt, aut ex his, qui quamuis ele-
ganter & nitide conscripti sint, non tamen carent ueneno
damnatæ Viclefiticæ & Lutherane doctrine.

F I N I S,